

Г О В О Р

ПРЕДСЕДНИКА СКУПШТИНЕ ОПШТИНЕ ДРАЖИМИРА МАРУШИЋА
22. АПРИЛА 1995. ГОДИНЕ ПРИЛИКОМ ОТКРИВАЊА СПОМЕНИКА
ВОЈВОДИ МИЛАНУ ОБРЕНОВИЋУ

Драги моји милановчани!

У ваше име, у име Скупштине општине и своје лично, желео бих најпре да поздравим наше госте:

- представнике Савезне и Републичке владе и Амбасаде СР Југославије у Румунији,
- представнике Војске Југославије,
- представнике румунске и српске православне цркве,
- делегацију области Ђурђу, општине Хотереле и места Херешти, где је гроб Војводе Милана чуван последњих 165 година,
- делегацију Едесе, прелепог грчког града на водопадима, са којим смо пре месец дана потписали Повељу о пријатељству,
- представнике Српске академије наука и Филозофског факултета,
- представнике општина и привреде Србије,
- културне и јавне раднике и представнике информисања.

Хвала вам што сте данас са нама. Хвала и онима који данас нису могли да дођу, а помогли су нам да после пуних 185 година, пренесемо кости Војводе Милана,

чије име носи овај град, из Румуније у Србију, у његову родну Брусницу. Хвала и теби Војводи што си заслужио све почести.

Даме и господо, поштовани пријатељи!

Војвода Рудничке нахије Милан Обреновић, одавно је део историје, али последњи чин једне необичне судбине се, ипак, тек данас исписује. Син Вишње и Обрена Мартиновића, родоначелник династије Обреновић, почиваће после скоро два века, у порти цркве Светог Николе у Старој чаршији у Брусници, у истој земљи на којој се родио и зачију се слободу борио.

Питао сам се дуго како у овом тренутку говорити о Милану Обреновићу - једном од највећих српских трговаца спочетка прошлог века, који се међу првима устремио на петовековно ропство и, зарад слободе, прихватио кубуре - окупио 70 Рудничана и освојивши Рудник, дао велики подстрек свим Србима да устану на Турке.

Како говорити о Карађорђевом Војводи, команданту ~~војводе~~ ^{војводе}, потоњем совјетнику и депутату, који је временом војеваће све више препуштао свом полубрату Милошу, а сам је, видевши зло и предосећајући катастрофу, све чешће одлазио у дипломатске мисије да тражи и моли помоћ за уставу Србију. И умро је на том путу, са непуних 40 година.

Како говорити о човеку, чије ће презиме, а да ни слутити није могао, понети цела једна династија. Јер, кнез Милош је узео Миланово презиме, од Караборћа добио сва Миланова звања, а и заимао се на Милановом иметку. Сам је често говорио да за све што је у животу стекао има да захвали полубрату Милану. Зато је овом Граду 1859. дао назив ГОРЊИ МИЛАНОВАЦ и у њему, опет Милану у спомен, подигао цркву Свете Тројице. Управо ову у којој је данас служена божија служба за Војводу.

Како говорити о једном од пет Вишњиних синова, а свих пет је историја забележила: Јакова и Милана /што их је родила са Обреном Мартиновићем/, Милоша, Јована и Јеврема /које роди у Добрињи са Теодором Михаиловићем/.

Питао сам се дуго, да би дилема нестала при помисли на само једно питање које је Војвода Милан, тамо у Влашкој давне 1810. сам себи постављао: "Хоћу ли дочекати да се вратим у Србију". И би ми јасно да је истина, о свему што ми овде данас чинимо, проста. Историја је записала и писала би о Војводи Милану Обреновићу и да су његове кости остале у Букурешту, и да су остале у Херештију. Па ипак, вратили смо нашег Милана у његову родну Врусницу. Зато што њој припада, што се за њу борио, зато што ту леже и његова Стоја и брат Јаков и у истој земљи многи њему блиски и драги.

Зато што у Брусници још има Мартиновића и Јаковљевића да посете њихове гробове.

Знали су то и наши пријатељи у Румунији, међу њима и епископ Теофан, када се, пољубивши заставу на ковчегу, у порти цркве у Херештију, опростио од Војводе Милана, верујући да га испраћа по жељи свих Срба.

Поштована господо, драги суграђани,

Мислим да смо коначно испунили жељу нашег славног претка, своју сигурно јесмо, у толико лепше што се све догађа уочи Дана општине и 180. годишњице Другог српског устанка, што га је у Такову подигао онај, кога је Милан изнедрио - кнез Милош Обреновић.

Све је, ето, у некој симболици, па и мермерна фигура Војводе Милана која ће од данас са овог трга гледати на Милановац. Академски вајар Небојша Савовић-Нес, уклесао је фигуру у мермер баш као што је Милан уклесан у овај град. О њему и Рудничкој нахији јуче смо промовисали и две нове књиге аутора професора Радоша Љушића и Ане Самарцић и издали "Рудничке ватре" Миладина и Мирјане Стевановић. А управо, за ову прилику, књижевник Милован Витезовић је написао Монодраму "Милан Обреновић - умни Рудничанин", а од данас његов портрет рад академског сликара Милана Милетића краси Музеј Другог српског устанка у Такову.

Поштовани Војводо,

Остало је записано да си био mudar, храбар и поштен човек, врло цењен у народу. Твојих наследника нема. Син Риста умро је у Русији, врло млад. Али, постоји и развија се овај град, који већ 140 година с поносом носи твоје име.

Прошле су деценије Војводо. Устајало се у Србији још много пута од кад си отишао. Не знам да ли Брусница, Шумадија и Србија и овог пролећа цветају бојама које ти памтиш, али трајемо. Виће ти лака земља после дугог пута, јер је твоја, јер је добро познајеш.

Наша ће деца открити споменик теби у част. И она су још из Буквара научила једно важно правило: "Поштуј родитеље и претке. Тако ћеш дуже сачувати име!"